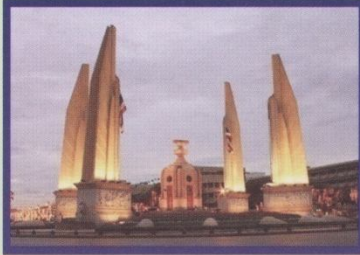

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

เอกสารประกอบการพิจารณา

ร่าง

พระราชบัญญัติ

จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง

(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บรรจुरะเบียบวาระการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ครั้งที่ ๓๕/๒๕๕๘

วันศุกร์ที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๘

อ.พ. ๔๔/๒๕๕๘

จัดทำโดย

สำนักกฎหมาย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

www.senate.go.th

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดย คณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยมีหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ ดังนี้

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีหลักการและเหตุผล ดังนี้

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญา ในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ เพื่อกำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการ หรืออธิบดีอัยการภาคซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายมีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจ ศาลแขวงซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และให้รายงาน ผลการดำเนินการให้อัยการสูงสุดทราบ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง ซึ่งไม่สามารถ ยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนดและต้องขออนุญาตฟ้องจากอัยการสูงสุดมีปริมาณ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้การพิจารณาอนุญาต ฟ้องคดีล่าช้าและกระทบต่อการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ดังนั้น เพื่อให้การอนุญาต ฟ้องคดีดังกล่าวสะดวก รวดเร็ว และเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน สมควรแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ เพื่อกำหนดให้ พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย มีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวงซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาล ได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีเนื้อหารวมจำนวน ๓ มาตรา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

- กำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย มีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง ซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และให้พนักงานอัยการผู้ได้รับมอบหมายรายงานผลการดำเนินการให้อัยการสูงสุดทราบ (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

บทวิเคราะห์ข้อดีและข้อสังเกตของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ข้อดีของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กรณีที่กำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายให้อำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในกำหนดระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดเป็นการดำเนินการที่จะอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในราชการวงงานนิติบัญญัติ โดยมุ่งเน้นสารประโยชน์ในเชิงอ้างอิงเบื้องต้น เพื่อประกอบการพิจารณาของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สำนักกฎหมาย
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
มิถุนายน ๒๕๕๘

เอกสารประกอบการพิจารณา

จัดทำโดย

นายรัช ผาสุข	ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย
นางสาวสุภาวดีจิตต์ ไตรเทพพิสัย	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
นายสุชาติ พันทองคำ	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานกฎหมาย ๒
นางสาวปรางทิพย์ หวังสมนึก	นิติกรชำนาญการ
นางสาวพันธุ์ทิพา ทอมทิพย์	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสิริภรณ์ ส่องแสง	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวรัตติกาลรัตน์ น้อยนวม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นายพัลลภ วงศ์พานิช	เจ้าพนักงานบันทึกข้อมูลชำนาญงาน
กลุ่มงานกฎหมาย ๒ สำนักกฎหมาย โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๒๕๖	

ผลิตโดย

กลุ่มงานการพิมพ์ สำนักการพิมพ์ โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑ - ๔๒
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และผู้สนใจที่มีความประสงค์หรือต้องการที่จะศึกษาเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเป็นการล่วงหน้าก่อนวันประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สามารถสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้จากเว็บไซต์วุฒิสภา www.senate.go.th

หรือขอรับเอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้ที่ศูนย์บริการข้อมูลกฎหมาย วุฒิสภา อาคารรัฐสภา ๒ ชั้น ๑ หมายเลขโทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๕

สารบัญ

หน้า

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก

ส่วนที่ ๑ ความเป็นมาและสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) ๑

ส่วนที่ ๒ ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง
และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙
(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)
กับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง
และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ๓

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
- บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบ
ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญา
ในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... -๑-
- พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง -๕-
- อ่างานเจ้าหน้าที่ของอัยการไทยกับการดำเนินคดีอาญา -๗-

ภาคผนวก

- : พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
พ.ศ. ๒๔๙๙ (๑)
- : ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑๓)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ) (๑๗)

ส่วนที่ ๑

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

ของร่างพระราชบัญญัติ

จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง

(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาและสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. เสนอโดยคณะรัฐมนตรี ชุดที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี
ต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๘ เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พิจารณา ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญา
ในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ เพื่อกำหนดให้พนักงานอัยการผู้มิตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการ
หรืออธิบดีอัยการภาคซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายมีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจ
ศาลแขวงซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และให้รายงาน
ผลการดำเนินการให้อัยการสูงสุดทราบ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

๑.๒ เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง ซึ่งไม่สามารถ
ยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนดและต้องขออนุญาตฟ้องจากอัยการสูงสุดมีปริมาณ
เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้การพิจารณาอนุญาต
ฟ้องคดีล่าช้าและกระทบต่อการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ดังนั้น เพื่อให้การอนุญาต
ฟ้องคดีดังกล่าวสะดวก รวดเร็ว และเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน สมควรแก้ไขเพิ่มเติม
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ เพื่อกำหนดให้
พนักงานอัยการผู้มิตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย
มีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวงซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาล
ได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. ชื่อร่างพระราชบัญญัติ (ร่างมาตรา ๑)

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

๓. คำปรารภ

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง

๔. วันใช้บังคับ (ร่างมาตรา ๒)

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

๕. เนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติ

๕.๑ กำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย มีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง ซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และให้พนักงานอัยการผู้ได้รับมอบหมายรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวให้อัยการสูงสุดทราบด้วย (ร่างมาตรา ๓ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๙ ห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดีเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย ทั้งนี้ ให้พนักงานอัยการผู้ได้รับมอบหมายรายงานผลการดำเนินการดังกล่าวให้อัยการสูงสุดทราบด้วย

การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของอัยการสูงสุด”

ส่วนที่ ๒

ตารางเปรียบเทียบ

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง

และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง

พ.ศ. ๒๔๙๙

(เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่มีการแก้ไข)

กับร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาล

แขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

ส่วนที่ ๓

ข้อมูลประกอบการพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง
และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
และร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว
(ฉบับที่ ..) พ.ศ.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือ ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๘๖๐๔ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานฯ ความว่า คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษากันเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอ โดยที่ร่างพระราชบัญญัติ ทั้ง ๒ ฉบับเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาคดีอันตรงกับวัตถุประสงค์ของสำนักงานศาลยุติธรรม อย่างไรก็ตาม สำนักงานศาลยุติธรรมมีความเห็นแย้งในประเด็นการมอบอำนาจให้พนักงานอัยการ จึงให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเชิญสำนักงานอัยการสูงสุดและสำนักงานศาลยุติธรรมมาชี้แจง และหาข้อยุติในชั้นการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา แล้วส่งให้คณะกรรมการประสานงานสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา ก่อนเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้เสนอให้คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) พิจารณา โดยในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว มีผู้แทนของกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวง) สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นสมควร จัดทำเป็นบันทึกประกอบร่างพระราชบัญญัตินี้ ดังต่อไปนี้

๑. หลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้ ที่สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอ

๑.๑ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กำหนดให้พนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายมีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญา ที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง)

๑.๒ ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

กำหนดให้พนักงานอัยการซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายมีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญา ที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหาซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๐)

๒. ข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ โดยไม่มีข้อสังเกตเพิ่มเติม

๒.๒ สำนักงานศาลยุติธรรม ไม่เห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติทั้ง ๒ ฉบับ โดยมีข้อสังเกตดังนี้

(๑) ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ...) พ.ศ.

เจตนารมณ์ของกฎหมายในการจัดตั้งศาลแขวงก็เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่ตกเป็นผู้ต้องหา จึงมีการกำหนดขั้นตอนกระบวนการพิจารณาความอาญาในศาลแขวงไว้รองรับวัตถุประสงค์ดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวงต้องล่าช้าเกินสมควรแก่เหตุและความจำเป็นสำหรับหลักการของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๙ ที่ให้อัยการสูงสุด (อธิบดีอัยการ) เป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้พนักงานอัยการฟ้องคดี ในกรณีที่พนักงานอัยการฟ้องคดีเกินกำหนดเวลาตามมาตรา ๗ นอกจากเป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของอัยการสูงสุดในทางคดี เพื่อให้การใช้ดุลพินิจสั่งการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมีมาตรฐานเดียวกันแล้ว ยังเป็นกลไกสำคัญของกฎหมายที่ต้องการให้อัยการสูงสุดได้ทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการฟ้องคดีอาญา ในอำนาจของศาลแขวงซึ่งควรได้รับการฟ้องอย่างรวดเร็วอันเป็นการเร่งรัดให้พนักงานอัยการดำเนินคดีภายในกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนดอย่างเคร่งครัด ดังนั้น การแก้ไขหลักการให้อัยการสูงสุดสามารถมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจเช่นว่านี้ได้ ย่อมทำให้กลไกดังกล่าวลดทอนประสิทธิภาพลง เป็นผลให้คดีอาญาเล็กน้อยอาจมิได้รับการฟ้องร้องให้เสร็จสิ้นโดยรวดเร็วตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

(๒) ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ...) พ.ศ.

การพิจารณาพิพากษาคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว กฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้เป็นพิเศษสำหรับการดำเนินคดีอาญาแก่เด็กหรือเยาวชนโดยปรากฏอยู่ในทุกขั้นตอนของการดำเนินคดี เพื่อปกป้องและคุ้มครองความเสียหายจากการที่เด็กหรือเยาวชนถูกดำเนินคดีอาญา ในฐานะผู้ต้องหาหรือจำเลย การที่พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๘๐ บัญญัติให้อัยการสูงสุดเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้พนักงานอัยการฟ้องคดีในกรณีที่พนักงานอัยการฟ้องคดีเกินกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗๘ มีหลักการและเหตุผลทำนองเดียวกับหลักการของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๙ ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น การแก้ไขให้อัยการสูงสุดสามารถมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดคนหนึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจเช่นว่านี้ได้ ย่อมเป็นผลให้การดำเนินคดีอาญาแก่เด็กหรือเยาวชนอาจมิได้รับการฟ้องร้องให้เสร็จสิ้นโดยรวดเร็วเช่นเดียวกัน

๓. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชน และครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. รวม ๒ ฉบับ ที่สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอแล้ว สรุปผลการพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

๓.๑ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างที่สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอ ดังนี้

ปรับปรุงการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔ จากร่างเดิมที่แก้ไขเพียงวรรคหนึ่ง เป็นแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔ ทั้งมาตรา โดยกำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค ซึ่งอัยการสูงสุดมีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวงซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องได้ทัน ภายในกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อความเหมาะสมตามที่ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดได้ชี้แจงเพิ่มเติม และกำหนดให้พนักงานอัยการผู้ได้รับมอบหมายดังกล่าวต้องรายงานผลการดำเนินการให้อัยการสูงสุดทราบด้วย ทั้งนี้ ตามข้อสังเกตของสำนักงานศาลยุติธรรมว่า ควรมีกลไกสำคัญของกฎหมาย ซึ่งทำให้อัยการสูงสุดได้ทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการฟ้องคดีอาญา ในอำนาจของศาลแขวง นอกจากนี้ คณะกรรมการฯ ยังเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมวรรคสองของมาตรา ๔ (การออกข้อบังคับอัยการสูงสุดกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตฟ้องคดี) ไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ว่า “การขออนุญาตและการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของอัยการสูงสุด” เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ร่างมาตรา ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๐)) ตามที่สำนักงานอัยการสูงสุดได้เสนอพร้อมกับร่างพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔))

๓.๒ ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมร่างที่สำนักงานอัยการสูงสุดเสนอ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการฯ เห็นสมควรเพิ่มเติมหลักการของร่างพระราชบัญญัตินี้ โดยกำหนดให้อัยการสูงสุดร่วมรักษาการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และกำหนดให้มีอำนาจในการออกข้อบังคับ ประกาศ หรือระเบียบ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน เพื่อรองรับอำนาจของอัยการสูงสุดในการออกข้อบังคับเกี่ยวกับการขออนุญาตและการอนุญาตฟ้องคดีตามมาตรา ๔๐ (ร่างมาตรา ๓ (แก้ไขเพิ่มเติมวรรคหนึ่งและวรรคสองของมาตรา ๗))

(๒) ปรับปรุงการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๔๐ โดยกำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคซึ่งอัยการสูงสุดมีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่เด็ก หรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหาซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องได้ทันภายในกำหนดเวลาตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อความเหมาะสม ตามที่ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดได้ชี้แจงเพิ่มเติม และกำหนดให้พนักงานอัยการผู้ได้รับมอบหมายดังกล่าวต้องรายงานผลการดำเนินการให้อัยการสูงสุดทราบด้วย ทั้งนี้ ตามข้อสังเกตของสำนักงานศาลยุติธรรมว่า ควรมีกลไกสำคัญของกฎหมายซึ่งทำให้อัยการสูงสุดได้ทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการฟ้องคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหา นอกจากนี้ ได้แก้ไขเพิ่มเติมบทที่หลักการและเหตุผลด้วยว่า “รวมทั้งกำหนดให้อัยการสูงสุดออกข้อบังคับเกี่ยวกับหลักเกณฑ์

วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาต” เพื่อรองรับวรรคสองของมาตรา ๘๐ ที่เพิ่มใน
ร่างพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๔ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๐))

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๕๘

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง^{*}

การตั้งศาลแขวงทำได้โดยพระราชกฤษฎีกา

- มาตรา ๓ ให้ตั้งศาลแขวงขึ้นทุกจังหวัด จังหวัดหนึ่งจะมีศาลแขวงกี่ศาลและมีเขตอำนาจเพียงใด และจะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

สะพานเชื่อมระหว่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงกับกฎหมายหลัก

- มาตรา ๔ ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลแขวง หากไม่มีบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้บังคับ ให้คงใช้กฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้...

วิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง

การสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง

- มาตรา ๗ วรรคหนึ่ง การสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมสำนวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติ เข้าในกำหนดสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย

การผิดฟ้องคดีอาญาในอำนาจของศาลแขวง

- มาตรา ๗ วรรคสอง หากเกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลได้ให้ทันภายในกำหนดสี่สิบแปดชั่วโมง ถ้าอยู่ในชั้นสอบสวน ให้พนักงานสอบสวน ถ้าอยู่ในชั้นอัยการ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอผิดฟ้องได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว

คำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาในอำนาจของศาลแขวง

- มาตรา ๑๒ ในกรณีที่สั่งไม่ฟ้องและคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอัยการสูงสุด ถ้าอยู่ในกรุงเทพฯ ให้รีบส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ แต่ถ้าเป็นในจังหวัดอื่นให้ส่งผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ไม่ตัดอำนาจของพนักงานอัยการที่จะปล่อยชั่วคราว ปล่อยตัวผู้ต้องหา หรือควบคุมไว้

- ถ้าผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นแย้ง ให้ส่งสำนวนพร้อมความเห็นไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด

^{*}ที่มา : พร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิ.อาญาในศาลแขวง, สืบค้นรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากเว็บไซต์ www3.excise.go.th/ebook/dep1/data/knowledge_law../kn_pp13.ppt

- บทบัญญัติมาตรานี้ให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ ถอนฎีกาโดยอนุโลม

คดีอาญาที่จำเลยรับสารภาพในอำนาจของศาลแขวงคดี

คดีใบแดง (ภาษาของผู้ประกอบอาชีพทางกฎหมาย)

- มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง ผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการจะฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ และถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหามายังอัยการเพื่อฟ้องศาลโดยไม่ต้องสอบสวนและให้ฟ้องด้วยวาจาศาล

การอุทธรณ์คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง

- มาตรา ๒๒ คดีอาญา ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวงในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่ ในกรณีต่อไปนี้ ให้จำเลยอุทธรณ์ได้... ฯลฯ...(๔) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท

- มาตรา ๒๒ ทวิ ในคดีที่ต้องห้ามตามมาตรา ๒๒ ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษา พิจารณาเห็นว่าข้อความที่ตัดสินนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์ และอนุญาตให้อุทธรณ์ ก็ให้รับอุทธรณ์ไว้พิจารณาต่อไป ส่วนฎีกา นำวิธีพิจารณาความอาญามาใช้

พระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. ๒๕๒๐

- ในท้องที่ซึ่งยังมีศาลแขวงเปิดทำการให้นำวิธีพิจารณาความอาญาตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด สำหรับคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

พระราชบัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่

- มาตรา ๕ หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ ในกรณีนี้ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐได้โดยตรงจะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้

- มาตรา ๘ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

อำนาจหน้าที่ของอัยการไทยกับการดำเนินคดีอาญา^๑

แนวความคิดเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของอัยการไทย

หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้รับอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษผสมผสานกันดังที่กล่าวมาแล้วในบทนำ ดังนั้นบทบาทของอัยการในประเทศไทย จึงไม่เป็นไปตามระบบอัยการที่สมบูรณ์ อัยการที่ตั้งขึ้นในระยะเริ่มแรกก่อน ร.ศ.๑๑๕ อัยการในฐานะ เป็นเจ้าพนักงานของรัฐทำหน้าที่รับผิดชอบในการสอบสวนฟ้องร้องจนกระทั่งบังคับคดี^๒เช่นเดียวกับ ประเทศในภาคพื้นยุโรป เช่น ฝรั่งเศส เยอรมัน เป็นต้น ต่อมาได้ตราพระราชบัญญัติ วิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน ร.ศ.๑๑๕ ใช้บังคับชั่วคราวซึ่งร่างขึ้นโดยอาศัย หลักกฎหมายอังกฤษเป็นพื้นฐาน^๓ โดยอัยการมีบทบาทในการฟ้องคดีอาญาที่ไม่มีโจทก์ฟ้อง หรือผู้เสียหายไม่คิดใจดำเนินคดีต่อไป ในระหว่างที่คณะกรรมการร่างกฎหมายวิธีพิจารณาความ เห็นว่า ควรจะใช้ระบบของประเทศภาคพื้นยุโรปมากกว่าและเป็นระบบที่ใช้อยู่ในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน ซึ่งเพิ่งจะถูกยกเลิกไป แต่มีข้อคัดค้านของสถานทูตอังกฤษ คณะกรรมการร่างกฎหมาย จึงได้แก้ไข ร่างประมวลที่เกี่ยวกับอำนาจสอบสวนคดีอาญาเสียใหม่โดยนำเอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาของแอฟริกาได้มาประกอบการพิจารณาเนื่องจากประมวลกฎหมายของแอฟริกาได้ เป็นการผสมผสานระหว่างระบบอังกฤษและระบบของประเทศในภาคพื้นยุโรปจนกระทั่งร่างประมวล ดังกล่าวเสร็จในปี พ.ศ. ๒๔๖๗ แต่ในช่วงนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับร่างประมวลกฎหมายอื่น ๆ หลายอย่าง จึงทำให้ร่างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต้องยึดเอื้อมาจนกระทั่งเปลี่ยนแปลง การปกครองใน พ.ศ.๒๔๗๕^๔

ในที่สุดเมื่อใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้วในชั้นก่อนฟ้อง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจการสอบสวนตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบแยกต่างหากจากการฟ้องคดีของอัยการ ดังนั้นการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยได้แบ่งองค์กรที่ทำหน้าที่สืบสวนฟ้องร้องออกเป็นสององค์กร ด้วยกัน คือ ตำรวจและอัยการซึ่งแตกต่างจากระบบอัยการที่สมบูรณ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และอีกประการหนึ่งยุทธศาสตร์และแนวทางนโยบายของรัฐบาลไทยก็ยึดถือผลประโยชน์ของปัจเจกชน เป็นสำคัญ เช่นตัวอย่างถึงแม้ว่าหลักการดำเนินคดีอาญาของไทยจะถือหลักการดำเนินคดีอาญา โดยรัฐก็ตามแต่รัฐก็ได้ผูกขาดการดำเนินคดีอาญาแต่ผู้เดียวยังคงให้อำนาจฟ้องคดีอาญาแก่ผู้เสียหาย

^๑ ที่มา : ธนิต สุนทรขจิต, "การสั่งฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการ," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖), หน้า ๕๗-๗๒

^๒ โทมัส ภัทรภริมย์, "งานอัยการในกระบวนการยุติธรรม," อัยการนิเทศ เล่ม ๓๑ (๒๕๑๒) : ๔๘๖.

^๓ อรุณี กระจ่างแสง, "อัยการกับการสอบสวนคดีอาญา," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๒), หน้า ๕๗.

^๔ ชาลูนัย แสงศักดิ์ และคณะ, "อิทธิพลของฝรั่งเศสในการปฏิรูปกฎหมายไทย," วารสารกฎหมายปกครอง ตอน ๓ (ธันวาคม ๒๕๒๗) : ๖๖๗-๖๗๑.

ซึ่งเป็นประชาชน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๘) และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔ ก็ให้สิทธิผู้ต้องหาอย่างเต็มที่คือผู้ต้องหาที่มีสิทธิปฏิเสธไม่ยอมให้การในชั้นสอบสวนแต่จะขอให้การในชั้นศาลก็ได้เมื่อดู ๒ มาตรานี้แล้วจะเห็นได้ว่ารัฐได้ให้สิทธิเสรีภาพปัจเจกชนเป็นสำคัญ ดังนั้นบทบาทของอัยการไทยก็ต้องยึดถือเช่นนั้นซึ่งจะได้กล่าวบทบาทของอัยการในการดำเนินคดีอาญาที่มีเนื้อหาดังต่อไปนี้

การดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวนฟ้องร้องได้แยกออกจากกันค่อนข้างเด็ดขาดซึ่งให้ตำรวจรับผิดชอบในการสอบสวน ส่วนอัยการรับผิดชอบในการฟ้องร้องคดี ดังนั้นอำนาจหน้าที่ของอัยการจึงมีจำกัดโดยไม่สามารถรับคำร้องทุกข์ คำกล่าวโทษได้เองและไม่สามารถดำเนินการสอบสวนหรือเข้าควบคุมการสอบสวนของตำรวจหรือสั่งการแก่ตำรวจได้ ถึงแม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓ จะให้อำนาจแก่อัยการสั่งตามที่เหมาะสม ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมหรือส่งพยานคนใดมาให้ซักถามเพื่อส่งต่อไปก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติพนักงานสอบสวนก็ไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร ดังนั้นในชั้นนี้อัยการจึงมีอำนาจเพียงกลั่นกรองคดีที่พนักงานสอบสวนส่งมาว่ามีมูลพอส่งฟ้องหรือไม่และอำนาจหน้าที่ที่จะใช้ดุลพินิจสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้องคดีที่มีมูลว่ามีความผิดจริง ส่วนหลักการดำเนินคดีอาญานั้นยึดถือหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ แต่รัฐก็มีได้ผูกขาดในการดำเนินคดีอาญาแต่ผู้เดียวยังให้อำนาจดำเนินคดีอาญาแก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นประชาชนดังที่กล่าวมาแล้ว สำหรับหลักการดำเนินคดีอาญาของเจ้าพนักงานนั้นขั้นตอนของการสอบสวนคดียึดถือหลักการดำเนินคดีตามกฎหมาย ส่วนขั้นตอนของการฟ้องร้องนั้นยึดถือหลักการดำเนินคดีตามดุลพินิจ^๔

ในชั้นพิจารณาคดีของศาลอัยการก็มีบทบาทนำพยานเข้าสืบและกระทำการอื่น ๆ เท่าที่เห็นสมควรเพื่อค้นหาความจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดในข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายมาพิสูจน์จนกระทั่งศาลมีคำพิพากษา และก็มีบทบาทในการอุทธรณ์ ฎีกา และแก้อุทธรณ์ แก้ฎีกาและร้องขอให้ศาลลงโทษ หรือร้องขอต่อศาลขอให้ปล่อยคนที่ถูกควบคุมหรือขังโดยผิดกฎหมาย ส่วนสำหรับในชั้นบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลและการบังคับโทษในราชทัณฑ์ อัยการไม่ค่อยมีบทบาทอะไรเลย

อำนาจหน้าที่ของอัยการไทยในการดำเนินคดีอาญาในชั้นสอบสวนฟ้องร้อง

การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยได้แบ่งองค์กรที่ทำหน้าที่สอบสวน ฟ้องร้องออกจากกันเป็น ๒ องค์กรด้วยกันคือ ตำรวจและอัยการ โดยแบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบออกจากกันค่อนข้างจะเด็ดขาด^๕ ซึ่งแตกต่างจากระบบอัยการของลาว ปัญหาที่จะต้องพิจารณา คือ เมื่อมีการกระทำผิดทางอาญาเกิดขึ้นพนักงานสอบสวนต้องมีหน้าที่สอบสวนคดีอาญาทุกกรณีหรือไม่ และถ้าสอบสวนแล้วเห็นได้ว่าการกระทำความผิดจริงโดยผู้ต้องหา นั้น อัยการมีหน้าที่ต้องฟ้องคดีอาญาแก่ผู้ต้องหาเสมอไปหรือไม่และพร้อมกันนี้การแยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องออกจากกันทำให้หน้าที่ของอัยการ

^๔ คณิต ฒ นคร. นสร.กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, พิมพ์ครั้งที่ ๖ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๖), หน้า ๔๘.

^๕ อรุณี กระจ่างแสง, อ้างอิงแล้วเชิงอรรถที่ ๒, หน้า ๕๖

ในกระบวนการค้นหาความจริงและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นเช่นไร ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

การดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวน

เมื่อมีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้น ตำรวจเป็นองค์กรแรกในกระบวนการยุติธรรมที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการสอบสวนคดีอาญากับผู้ต้องหาว่าได้กระทำความผิดซึ่งต้องทำการสอบสวนทุกคดี แม้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดไว้ว่า คดีใดบ้างที่พนักงานสอบสวน อาจไม่ทำการสอบสวนก็ได้ แต่เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๒^๖ ในทางกลับกันมีความหมายว่าคดีอื่นนอกจากนั้นพนักงานสอบสวนต้องทำการสอบสวนประกอบกับ หน้าที่ของตำรวจโดยทั่ว ๆ ไป ก็คือหน้าที่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในบ้านเมือง และเป็นผู้รักษากฎหมายให้มีผลใช้บังคับได้ ดังนั้นถ้าตำรวจใช้ดุลพินิจไม่สอบสวนคดีอาญาหนึ่งคดีใด นอกจากจะเป็นการกระทำผิดหน้าที่โดยทั่วไปดังกล่าวมาแล้ว ยังผิดกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘๙ บัญญัติว่า “ผู้ใดช่วยผู้อื่นซึ่งเป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอันมิใช่ลหุโทษเพื่อไม่ให้ถูกจับกุมต้องระวางโทษ จึงเห็นได้ว่าการดำเนินคดีอาญาของพนักงานสอบสวนใช้หลักการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมาย

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในปัจจุบันได้กำหนดอำนาจหน้าที่การสอบสวนคดีอาญา ให้แก่พนักงานสอบสวนองค์กรเดียวเป็นผู้รับผิดชอบ กล่าวคือ เมื่อพนักงานสอบสวนรู้ว่ามี การกระทำความผิดเกิดขึ้นจากการร้องทุกข์หรือการกล่าวโทษ หรือวิธีอื่นใดก็ได้ พนักงานสอบสวนมีหน้าที่ ดำเนินการสอบสวนโดยมิชักช้า” อันหมายถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการ ทั้งหลายอื่นที่พนักงานได้กระทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อพิสูจน์ความผิดและเอาตัว ผู้กระทำผิดมาฟ้องลงโทษ^๗ จึงเห็นได้ว่าการสอบสวนมีเนื้อหา ๒ ประการ คือ

๑. การรวบรวมพยานหลักฐานโดยพนักงานสอบสวน

การที่พนักงานสอบสวนจะทราบถึงข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับ ความผิดที่ถูกกล่าวหาเพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิดนั้น พนักงานสอบสวน จะรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพียงเพื่อใช้ยืนยันผู้ต้องหาอย่างเดียวไม่ได้เป็นหน้าที่ของพนักงาน สอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐานอันเป็นผลดีแก่ผู้ต้องหาด้วย เนื่องจากคดีอาญาตัดสินด้วยความจริง และการที่จะวินิจฉัยว่าสิ่งใดจริงหรือไม่ ต้องฟังความทุกฝ่าย ซึ่งในกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ ได้กำหนดว่า “ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดเท่าที่สามารถ

^๖ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๑๒๒ บัญญัติว่า “พนักงานสอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนในกรณีต่อไปนี้ก็ได้

๑) เมื่อผู้เสียหายขอความช่วยเหลือแต่ไม่ยอมร้องทุกข์ตามระเบียบ

๒) เมื่อผู้เสียหายฟ้องคดีเสียเองโดยมิได้ร้องทุกข์ก่อน

๓) เมื่อมีหนังสือกล่าวโทษเป็นบัตรสนเท่ห์หรือบุคคลที่กล่าวโทษด้วยปากไม่ยอมบอกว่าเขาคือใคร หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในคำกล่าวโทษหรือบันทึกคำกล่าวโทษ”

^๗ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๑๓๐.

^๘ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๒(๑๑)

จะทำได้ เพื่อประสงค์ทราบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ อันเกี่ยวกับความผิดที่ถูกล่ามทา และเพื่อที่จะรู้ตัวผู้กระทำผิดและพิสูจน์ให้เห็นความผิด” การสอบสวนจึงเป็นการค้นหาความจริง ที่เกี่ยวกับผู้ต้องหาและการกระทำของผู้ต้องหาด้วย” ดังนั้นการค้นหาพยานหลักฐานต่าง ๆ อันเกี่ยวกับ ผู้ต้องหามีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. พยานหลักฐานที่ชี้ยันผู้ต้องหา^{๙๐}
๒. พยานหลักฐานที่ใช้เป็นประโยชน์แก่ผู้ต้องหา^{๙๑}
๓. พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับเหตุบรรเทาโทษ^{๙๒}

นอกจากนี้การสอบสวนผู้ต้องหา กฎหมายบังคับว่าพนักงานสอบสวนจะกระทำการใดๆ อันเป็นการล่อลวงหรือขู่เข็ญ หรือให้สัญญากับผู้ต้องหาเพื่อจงใจให้เขาให้การอย่างใดอย่างหนึ่งในเรื่อง ที่ต้องหานั้นไม่ได้ เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาระบบกล่าวหาผู้ต้องหาเป็นประธานในคดีมีความอิสระ ในการตัดสินใจและเมื่อมีพนักงานสอบสวนถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวแล้วต้องแจ้งข้อหา ให้ทราบ พร้อมกับบอกกล่าวให้ทราบด้วยว่าถ้อยคำที่เขากล่าวนั้นอาจใช้เป็นพยานหลักฐานยืนยันได้ ในการพิจารณา ถ้าผู้ต้องหาเต็มใจให้การอย่างใดก็ให้จดคำให้การไว้ ถ้าผู้ต้องหาไม่เต็มใจให้การเลย ก็บันทึกไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ต้องหาเป็นผู้มีส่วนร่วมในคดีทั้งในทางกระทำและอยู่เฉย

ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา จึงต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดทั้งที่เป็นผลดีและผลร้ายตลอดจนเหตุบรรเทาโทษ ที่เกี่ยวกับการกระทำและตัวของผู้ต้องหาด้วย เพราะการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย เป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐที่ทุกฝ่ายมีหน้าที่ค้นหาความจริงเช่นเดียวกับระบบกฎหมายของประเทศ ในภาคพื้นยุโรป ด้วยเหตุนี้องค์กรของรัฐทุกฝ่ายไม่ว่าศาล อัยการ และตำรวจต้องร่วมมือกัน และมีความเชื่อมโยงของฝ่ายต่างๆ^{๙๓} ในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติ และในฐานะที่ตำรวจเป็นผู้มีหน้าที่รักษากฎหมาย และเป็นองค์กรแรกที่เข้าไปเกี่ยวกับความผิดอาญา ที่เกิดขึ้น จึงต้องวางตัวเป็นกลางด้วย มิใช่แต่เพียงสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพียงเพื่อชี้ยันว่า ผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิดแต่เพียงประการเดียว เนื่องจากตำรวจก็เป็นองค์กรหนึ่งที่จะต้องพิจารณาว่า อำนาจความยุติธรรมแก่คู่ความทุกฝ่าย เพื่อให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ อันจะก่อให้เกิด ความร่วมมือของประชาชนต่อองค์กรของรัฐในการร่วมกันปราบปรามอาชญากรรม แต่ในทางปฏิบัติ

^{๙๐} คณิต ณ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๒๘), หน้า ๑๓๐.

^{๙๑} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๙๘(๑) บัญญัติว่า “ในกรณีที่ค้นหาสิ่งของ โดยไม่จำกัดสิ่งของ เจ้าพนักงานผู้ค้นมีอำนาจยึดสิ่งของใดๆ ซึ่งน่าจะใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อประโยชน์หรือยันผู้ต้องหา หรือจำเลย”.

^{๙๒} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๙๘(๑).

^{๙๓} กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ และ ๑๓๘ บัญญัติว่า “พนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนเอง หรือส่งประเด็นไปสอบสวนเพื่อทราบความเป็นมาแห่งชีวิตและความประพฤติอันเป็นอาชญาของผู้ต้องหา แต่ต้องแจ้งให้ ผู้ต้องหาทราบข้อความทุกข้อที่ได้มา”.

^{๙๔} อรุณี กระจ่างแสง, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๒, หน้า ๗๔.

ตำรวจมักจะทำตนเป็นคู่ความกับผู้ต้องหาเสียเอง เพราะว่าเป็นองค์กรแรกที่เข้ามาสัมผัสกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาจึงมีความรู้สึกโน้มเอียงอยู่ตลอดเวลาว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด ฉะนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ จึงมุ่งเพื่อพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งส่งผลสำคัญมาถึงอัยการในการพิจารณาพยานหลักฐานเพื่อวินิจฉัยสั่งฟ้อง หรือสั่งไม่ฟ้อง

นอกจากนี้การสอบสวนความผิดอาญาบางกรณีอาจถูกแทรกแซงได้ง่ายจากอิทธิพลภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการเมือง เพราะพนักงานสอบสวนไม่มีหลักประกันความอิสระในการดำเนินคดี ตรงกันข้ามกับการดำเนินคดีของอัยการที่มีอิทธิพลทางการเมืองหรือหน่วยงานใด ไม่อาจเข้ามาแทรกแซงได้ เนื่องจากกฎหมายได้ใช้หลักประกันแก่อัยการในการปฏิบัติหน้าที่^{๑๔}

การใช้มาตรการบังคับในชั้นสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวน

ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ เมื่อมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น กฎหมายได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐในการใช้มาตรการบังคับได้ โดยลำพังเจ้าพนักงาน โดยศาลมิได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยในขั้นตอนการสอบสวนคดีอาญา อันเป็นการแสดงให้เห็นว่ากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยมีความเสรีนิยมน้อยมาก^{๑๕} จึงทำให้ประโยชน์ส่วนเอกชน คือ สิทธิและเสรีภาพกับส่วนประโยชน์ของรัฐคือความสงบเรียบร้อยภายในรัฐไม่มีความสมดุลกัน คนในรัฐจึงอยู่ในฐานะเป็นกรรมในคดี ดังนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ จึงได้กำหนดมาตรการบังคับที่ให้ศาลมีอำนาจเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งมาตรการบังคับของเจ้าพนักงานในการดำเนินคดีมีดังนี้

ก. มาตรการควบคุมตัว

การควบคุมตัวผู้ต้องหาเป็นการใช้มาตรการบังคับของรัฐต่อผู้ถูกกล่าวหาในการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวร่างกายของบุคคลที่ต้องหาว่ากระทำความผิดและผู้ถูกจับซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน^{๑๖} วิธีการควบคุมตัวผู้ต้องหาตามกฎหมายห้ามใช้วิธีควบคุมเกินกว่าที่จำเป็นเพื่อมิให้เขาหนี^{๑๗} ดังนั้นวิธีปฏิบัติของเจ้าพนักงานตำรวจที่ควบคุมผู้ต้องหาให้ได้รับความอับอาย เช่น เอาโซ่ล่ามมือผู้ถูกจับหลายคน โยงติดกันโดยไม่มีเหตุผลหนี หรือพยายามหลบหนี^{๑๘} จึงเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนเจตนารมณ์ของกฎหมาย นอกจากนี้เกี่ยวกับระยะเวลาที่จะควบคุมผู้ถูกจับ กฎหมายให้กำหนดระยะเวลาในการควบคุมเพื่อคุ้มครองเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา โดยกำหนดว่าห้ามมิให้ควบคุมผู้ถูกกล่าวหาไว้เกินกว่าจำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี และจะควบคุมผู้ถูกกล่าวหาไว้เกินกว่ากำหนดเวลาดังบัญญัติไว้ในกฎหมายไม่ได้ แสดงว่าตามกฎหมายนั้นการควบคุมตัว

^{๑๔} พระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๗.

^{๑๕} อรุณี กระจำแสง, อ่างแก้วเชิงจรรยาที่ ๒, หน้า ๗๕

^{๑๖} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗.

^{๑๗} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๘๖, ๘๓.

^{๑๘} คำพิพากษฎีกาที่ ๑๕๓๐/๒๕๕๒ น.๒๑๓๓ คดีระหว่างนายหน้า บุนริกษ์ โจทก์ กับร้อยตำรวจโทสำเนา นาทะศิริ จำเลย.

ระหว่างสอบสวนเป็นข้อยกเว้น กล่าวคือ เป็นเรื่องที่กฎหมายคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหา แต่ทางปฏิบัติเจ้าพนักงานตำรวจถือว่าการควบคุมตัวระหว่างสอบสวนเป็นเรื่องกฎหมายให้อำนาจการควบคุมจึงเป็นหลักทั่วไปและจากการที่กฎหมายได้กำหนดให้กรณีที่จำเป็นอย่างอื่นหรือเพื่อการสอบสวนเจ้าพนักงานตำรวจสามารถควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้นานกว่านั้นได้แต่ไม่ให้เกิน ๔๘ ชั่วโมง โดยพนักงานสอบสวนไม่ต้องนำผู้ถูกกล่าวหาไปแสดงต่อศาลหรือรายงานให้องค์กรใดทราบ ซึ่งเป็นการให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาโดยลำพังไม่มีองค์กรใดเข้าไปตรวจสอบจึงทำให้สิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาได้รับความกระทบกระเทือนได้ง่าย ส่วนกรณีที่มีความจำเป็นต้องควบคุมผู้ถูกกล่าวหาไว้เกินกว่าระยะเวลาดังกล่าว พนักงานสอบสวนต้องขออำนาจศาลในการที่จะขังผู้ถูกกล่าวหาต่อไป และนำตัวผู้ถูกกล่าวหาไปปรากฏตัวต่อศาลด้วย ศาลมีอำนาจสั่งขังรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกิน ๘๔ วัน แล้วแต่กรณี ในกรณีความผิดอาญาที่ได้กระทำความผิดอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังครั้งเดียวมีกำหนดไม่เกิน ๗ วัน ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่าหกเดือนแต่ไม่ถึงสิบปี หรือปรับเกินห้าร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑๒ วัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกิน ๔๘ วัน ในกรณีความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่สิบปีขึ้นไปจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติดๆ กันได้แต่ครั้งหนึ่งไม่เกิน ๑๒ วัน และรวมกันแล้วทั้งหมดต้องไม่เกิน ๘๔ วัน

ทางปฏิบัติก่อนการออกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ ประกาศใช้ พนักงานสอบสวนมักแจ้งข้อหาเกินกว่าการกระทำความผิดของผู้ถูกกล่าวหาที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการทำสำนวนการสอบสวนและเพื่อให้ระยะเวลาในการควบคุมตัวของผู้ถูกกล่าวหาบางคดีมีระยะยาวนานขึ้น^{๙๙} ถึงแม้ว่าโดยหลักกฎหมายแล้ว ผู้ต้องหาสิทธิที่จะคัดค้านว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมหรือขังผู้ต้องหาต่อไป และเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องไต่สวนพนักงานสอบสวนว่าเหตุใดจึงมีความจำเป็นจะต้องควบคุมหรือขังผู้ต้องหาต่อไปอีก อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติศาลมักอนุญาตให้ขังผู้ต้องหาไว้ต่อไปตามคำร้องขอของพนักงานสอบสวนจึงทำให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถใช้สิทธินี้ได้อย่างจริงจัง^{๑๐๐}

ดังนั้น เพื่อคลี่คลายปัญหาดังกล่าวในปัจจุบันการออกหมายขังต้องอยู่ในกรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๓๗ กำหนดว่า การคุมขังบุคคลใดจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล และการออกหมายขังจะต้องอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยแบ่งแยกความร้ายแรงของการกระทำผิด ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ที่มีอยู่เดิมประกอบกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๙ วรรคสอง บัญญัติให้ศาลต้องสอบผู้ร้องขอออกหมายให้ปรากฏเหตุผลสมควรในการออกหมายเสียก่อน ซึ่งแสดงว่ารัฐธรรมนูญและกฎหมาย

^{๙๙} คณิต ณ นคร, “การแจ้งข้อหากับเสรีภาพของบุคคล,” วารสารอัยการ ๒ (มกราคม ๒๕๒๒) : ๒๒-๒๓.

^{๑๐๐} อรุณี กระจ่างแสง, อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ ๒, หน้า ๘๐.

ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ให้การออกหมายขังจะต้องได้รับการพิจารณากลับกรงด้วยความรอบคอบ เพื่อเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล และเพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สมควรวางแนวปฏิบัติในการออกหมายขังและเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาพยานหลักฐานของศาลก่อนออกหมาย ภาระศาลฎีกาออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

“...ข้อ ๔ ในระหว่างสอบสวน พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนอาจยื่นคำร้องให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ ในระหว่างไต่สวนมูลฟ้องคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ โจทก์อาจร้องขอให้ศาลออกหมายขังจำเลยไว้ระหว่างไต่สวนมูลฟ้องก็ได้ ...

ข้อ ๖ พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนซึ่งร้องขอให้ศาลออกหมายขังจะต้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสั่งคดี หรือสอบสวนคดีที่ร้องขอออกหมายนั้น และพร้อมที่จะมาให้ศาลสอบถามก่อนออกหมายทันที

ข้อ ๗ คำร้องขอให้ศาลออกหมายขัง (๑) ต้องระบุชื่อ อายุ อาชีพ ของผู้ต้องหาหรือจำเลย ข้อหา วันเวลาและสถานที่เกิดเหตุ ข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่สนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายขัง และระยะเวลาที่จะขอให้ศาลสั่งขัง (๒) ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นศาลได้ออกหมายจับไว้ ให้แสดงหมายหรือระบุรายละเอียดของหมายดังกล่าวและ (๓) ในกรณีที่เป็นการขอครั้งแรกในระหว่างสอบสวน ต้องระบุวันเวลาที่จับกุมรวมทั้งวันเวลาที่ผู้ต้องหาถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนไว้ด้วย ในกรณีที่พนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ประสงค์จะร้องขอให้ขังจำเลยระหว่างไต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณาโจทก์จะระบุเช่นนั้น รวมทั้งรายละเอียดตามวรรคหนึ่งมาในคำฟ้องก็ได้

ข้อ ๘ การนำเสนอพยานหลักฐานต่อศาล ให้ผู้ร้องขอแถลงด้วยตนเองรวมทั้งตอบคำถามศาลเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวน หรือพยานหลักฐานที่สนับสนุนถึงเหตุแห่งการออกหมายนั้น

ข้อ ๙ ในการรับฟังพยานหลักฐาน ศาลไม่จำเป็นต้องถือเคร่งครัดเช่นเดียวกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ใช้พิสูจน์ความผิดของจำเลย ผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือทราบข้อมูลอันเป็นเหตุแห่งการออกหมายขังไม่จำเป็นต้องมาเบิกความต่อศาลด้วยตนเอง แต่อาจใช้บันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าว ซึ่งได้สาบานตัวแล้ว เสนอเป็นพยานหลักฐานประกอบคำแถลงของผู้ร้องขอก็ได้

ข้อ ๑๐ พยานหลักฐานที่อาจพิสูจน์ว่ามีเหตุสมควรในการออกหมายขังให้รวมถึง

๑๐.๑ ข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวน เช่น บันทึกการสอบสวน บันทึกถ้อยคำของสายลับ หรือของเจ้าพนักงานที่ได้จากการแฝงตัวไปในองค์กรอาชญากรรม ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวของเจ้าพนักงานหรือการหาข่าวจากผู้กระทำความผิด และข้อมูลที่ได้จากการเฝ้าสังเกตการณ์ของเจ้าพนักงานเป็นต้น

๑๐.๒ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือได้จากการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี เช่น เครื่องมือตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือ เครื่องมือตรวจพิสูจน์ของกลาง เครื่องจับเท็จ เครื่องมือตรวจโลหะ และเครื่องมือตรวจพิสูจน์ทางพันธุกรรม เป็นต้น

ข้อ ๑๑ ก่อนออกหมายขังจะต้องปรากฏพยานหลักฐานเพียงพอที่จะทำให้ศาลเชื่อได้ว่า

๑๑.๑ ผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะจะได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงตามที่กฎหมายบัญญัติ แต่ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าว ก็ควรถือแนวปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจของศาลว่า หมายถึงความผิดมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือ

๑๑.๒ ผู้ต้องหา หรือจำเลยน่าจะจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นน่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ศาลออกหมายขังนั้นเป็นผู้ซึ่งศาลได้ออกหมายจับไว้ หรือต้องขังตามหมายศาลอยู่แล้วไม่ว่าจะมีผู้ร้องขอหรือไม่ศาลจะออกหมายขังผู้นั้นโดยไม่ต้องไต่สวนถึงเหตุที่จะขังผู้นั้นต่อไปก็ให้ศาลไต่สวนหรือมีคำสั่งตามที่เหตุสมควร

ข้อ ๑๒ คำสั่งของศาลในการอนุญาตให้ออกหมายหรือยกคำร้อง จะต้องระบุเหตุผลให้ครบถ้วนและชัดเจน ...”^{๒๑}

ข. การจับตัว

เมื่อมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นกฎหมายได้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐในการที่จับผู้ต้องหา หรือผู้ต้องสงสัยโดยมีเหตุอันควร การจับจึงเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหวของบุคคลในชั้นต้น และการจับต้องถูกต้องตามขั้นตอนของกฎหมาย ซึ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญของไทยทุกฉบับได้บัญญัติรับรองให้บุคคลมีเสรีภาพในร่างกาย ในเคหสถาน และในทรัพย์สิน ซึ่งการจำกัดเสรีภาพโดยการจับกุม คุมขัง หรือการตรวจค้นตัวบุคคลก็ดี หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย^{๒๒} ก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็มีอำนาจออกหมายจับได้ แต่ปัจจุบันมีแต่ศาลเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจในการออกหมายจับ^{๒๓} เว้นแต่จะเข้าข้อยกเว้น เช่น จับผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า จับบุคคลที่พยายามกระทำความผิดในเมื่อมีเหตุสงสัยว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดมาแล้วและจะหลบหนี ฯลฯ ทางปฏิบัติเมื่อเจ้าพนักงานตำรวจสงสัยว่าบุคคลใดกระทำความผิดก็จะจับตัวบุคคลนั้นไว้ก่อนแล้วหาพยานหลักฐานภายหลัง โดยไม่ต้องมีหมายจับจึงทำให้โอกาสที่บุคคลจะตกเป็นผู้ต้องหาได้ง่าย และผู้ทำการจับกุมส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ชั้นผู้น้อยมีความรู้ทางกฎหมายไม่เพียงพอ และบางครั้ง

^{๒๑} ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยแนวปฏิบัติในการออกหมายขังในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๕.

^{๒๒} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๓๑ วรรคสอง

^{๒๓} เพิ่งอ้าง มาตรา ๒๓๗

เหตุที่จะจับยังไม่แน่ชัด ดังนั้นการจับตัวบุคคลจึงไม่ได้ใช้หลักใหญ่ของกฎหมาย คือต้องจับโดยมีหมายจับแต่ไปใช้ข้อยกเว้นแทน คือจับโดยไม่ใช้หมายเป็นส่วนใหญ่ โดยถือเอาความสะดวกและความเคยชินเป็นหลัก และหลังจากการจับบุคคลใดมาได้แล้วการควบคุมก็จะตามมาโดยอัตโนมัติโดยไม่พิจารณาถึงจุดมุ่งหมายว่าจะควบคุมตัวบุคคลที่ถูกจับมาเพื่ออะไร ทั้งที่การควบคุมตัวระหว่างคดีกฎหมายมีเจตนารมณ์เพื่อให้การสอบสวนดำเนินไปอย่างเรียบร้อยและเพื่อประกันการมีตัวของผู้ต้องหาอันเป็นจุดมุ่งหมายหลักส่วนเพื่อการบังคับโทษเป็นเพียงจุดมุ่งหมายรอง^{๒๔}

ดังนั้น เพื่อให้การจับสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๓๗ ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๕๙ และเพื่อเป็นหลักประกันการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคล ประธานศาลฎีกาออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

“... ข้อ ๕ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่นซึ่งร้องขอให้ศาลออกหมายจับ ... จะต้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนหรือสอบสวนคดีที่ร้องขอออกหมายนั้น และพร้อมที่จะมาให้ศาลสอบถามก่อนการออกหมายได้ทันที ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือเจ้าพนักงานอื่นเป็นผู้ร้องขอ ผู้นั้นต้องดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับสามขึ้นไป ในกรณีที่เป็นตำรวจ ผู้นั้นต้องมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

ข้อ ๖ ในการร้องขอให้ศาลออกหมายจับ ... ต้องมีคำร้องที่มีรายละเอียดและเอกสารประกอบดังต่อไปนี้

๖.๑ คำร้องขอให้ศาลออกหมายจับ (๑) ต้องระบุชื่อ รูปพรรณ อายุ อาชีพ ของบุคคลที่จะถูกจับเท่าที่ทราบตามแบบพิมพ์ท้ายระเบียบนี้ รวมทั้งข้อมูลพยานหลักฐานที่สนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายจับ เช่น ข้อมูลตามข้อสิบสี่ (๒) แบบหมายจับพร้อมสำเนาตามแบบพิมพ์ท้ายระเบียบนี้รวมทั้งเอกสารอื่น เช่น บันทึกคำร้องทุกข์ หนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกข์ เป็นต้นมาท้ายคำร้อง...

ข้อ ๑๐ ในการร้องขอให้ศาลออกหมายจับ ผู้ร้องขอต้องเสนอพยานหลักฐานให้เพียงพอที่ทำให้เชื่อได้ว่า

๑๐.๑ ผู้จะถูกออกหมายจับน่าจะได้กระทำความผิดอาญาร้ายแรงตามที่กฎหมายบัญญัติแต่ในระหว่างที่ยังมิได้มีกฎหมายดังกล่าว ก็ควรถือแนวปฏิบัติในการใช้ดุลพินิจของศาลว่าหมายถึงความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือ

๑๐.๒ ผู้จะถูกออกหมายจับน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นน่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

^{๒๔} คณิต ณ นคร, อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๙, หน้า ๙๐.

ข้อ ๑๒ ในการเสนอพยานหลักฐานต่อศาล ให้ผู้ร้องขอสาบานหรือปฏิญาณตน และแถลงด้วยตนเอง รวมทั้งตอบคำถามศาลเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวน หรือพยานหลักฐานที่สนับสนุนถึงเหตุแห่งการออกหมายนั้น

ข้อ ๑๓ ในการรับฟังพยานหลักฐาน ศาลไม่จำเป็นต้องถือเคร่งครัดเช่นเดียวกับการรับฟัง พยานหลักฐานที่ใช้พิสูจน์ความผิดของจำเลย ผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือทราบข้อมูลอันเป็นเหตุ แห่งการออกหมายจับ ... ไม่จำเป็นต้องมาเบิกความต่อศาลด้วยตนเอง แต่อาจใช้บันทึกถ้อยคำของบุคคล ดังกล่าวซึ่งได้สาบานตัวแล้ว เสนอเป็นพยานหลักฐานประกอบคำเบิกความของผู้ร้องขอก็ได้

ข้อ ๑๔ พยานหลักฐานที่อาจพิสูจน์ว่ามีเหตุอันควรในการออกหมายจับ ... ให้รวมถึง

๑๔.๑ ข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวน เช่น บันทึกการสอบสวน บันทึกถ้อยคำ ของสายลับ หรือของเจ้าพนักงานที่ได้จากการแฝงตัวเข้าไปในองค์กรอาชญากรรม ข้อมูลที่ได้ จากแหล่งข่าวของเจ้าพนักงานหรือการหาข่าวจากผู้กระทำความผิด และข้อมูลที่ได้ จากการเฝ้าสังเกตการณ์ของเจ้าพนักงาน เป็นต้น

๑๔.๒ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือที่ได้จากเครื่องมือ ทางวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี เช่น เครื่องมือตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือ เครื่องมือตรวจพิสูจน์ ของกลาง เครื่องจับเท็จ เครื่องมือตรวจโลหะ และเครื่องมือตรวจพิสูจน์ทางพันธุกรรม เป็นต้น

ข้อ ๑๕ คำสั่งของศาลในการอนุญาตให้ออกหมายหรือยกคำร้อง จะต้องระบุเหตุผล ให้ครบถ้วนและชัดเจน ...”^{๒๕}

ค. การปล่อยตัวชั่วคราว

การปล่อยตัวชั่วคราวเป็นเรื่องที่กฎหมายต้องการผ่อนคลายการจำกัดเสรีภาพ ในการเคลื่อนไหวของผู้ถูกกล่าวหาในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาคดีเป็นการชั่วคราว ตามข้อสันนิษฐานที่ว่า บุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะถูกพิพากษาว่ามีความผิด การปล่อยชั่วคราว มีอยู่ด้วยกัน ๓ ประการ

๑) การปล่อยชั่วคราวโดยไม่ต้องมีประกันให้ไว้ต่อเจ้าพนักงานหรือศาลโดยผู้ต้องหา หรือจำเลยเพียงสาบานหรือปฏิญาณตนว่าจะมาตามนัด หรือตามหมายเรียก^{๒๖}

๒) การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกัน โดยผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลอื่นเข้าทำสัญญาประกัน กับเจ้าพนักงานหรือศาลว่าจะนำผู้ต้องหามาส่งตามวันเวลาที่นัดโดยเจ้าพนักงานหรือศาลหรือมี หมายเรียกมา^{๒๗}

^{๒๕} ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการออกหมายจับและหมายค้นในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๕.

^{๒๖} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๑๑๑.

^{๒๗} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๑๑๒.

๓) การปล่อยตัวชั่วคราวโดยมีประกันและหลักประกัน คือมีการวางเงินสดหรือมีบุคคลอื่นมาประกันและมีการวางหลักทรัพย์เป็นต้น^{๒๘}

แม้การปล่อยชั่วคราวจะมีสามประเภท แต่การปล่อยชั่วคราวโดยมีประกันนั้น กฎหมายบังคับเฉพาะคดีที่มีอัตราโทษจำคุกเกิน ๓ ปีขึ้นไป และในอัตราโทษดังกล่าวจะมีหรือไม่มีหลักประกันเลยก็ได้^{๒๙} ส่วนในคดีอื่นจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลยก็ได้ ซึ่งแสดงว่าโดยหลักแล้วกฎหมายไม่ได้เรียกร้องหลักประกัน แต่ในทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและศาลไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยมักจะเรียกร้องให้มีหลักประกันเสมอ ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคในแง่ที่บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมได้รับโอกาสที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวดีกว่าบุคคลที่มีฐานะเศรษฐกิจไม่ดี และตามกฎหมายให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานสอบสวนและศาลอย่างกว้างขวางในการใช้ดุลพินิจที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตการปล่อยชั่วคราว อันเป็นการกระทบต่อเสรีภาพของบุคคล

การปล่อยชั่วคราวไม่ใช่เรื่องที่ศาลเห็นเองโดยลำพัง แต่เป็นเรื่องที่จะต้องมีการร้องขอโดยผู้ต้องหา จำเลยหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้องต่อศาลให้ปล่อยตัวชั่วคราว^{๓๐} และเมื่อได้รับคำร้องขอดังกล่าวแล้ว พนักงานสอบสวนหรือศาลต้องพิจารณาอย่างรวดเร็วและจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีมิได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมาย และต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบโดยเร็ว^{๓๑} หมายปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งขังอยู่ตามหมายศาลให้ออกในกรณีต่อไปนี้

(๑) เมื่อศาลสั่งปล่อยชั่วคราว

(๒) เมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนขอให้ศาลปล่อย โดยเห็นว่าไม่จำเป็นต้องขังไว้ในระหว่างสอบสวน

(๓) เมื่อพนักงานอัยการร้องขอต่อศาลว่าได้ยุติการสอบสวนแล้ว โดยคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา

(๔) เมื่อพนักงานอัยการไม่ฟ้องผู้ต้องหาในเวลาที่ศาลกำหนด

(๕) เมื่อศาลได้สวนมูลฟ้องแล้วเห็นว่าคดีไม่มีมูลและสั่งให้ยกฟ้อง เว้นแต่เมื่อโจทก์ร้องขอและศาลเห็นสมควรให้ขังจำเลยไว้ระหว่างอุทธรณ์ ฎีกา

(๖) เมื่อโจทก์ถอนฟ้องหรือมีการยอมความในคดีความผิดต่อส่วนตัวหรือเมื่อศาลพิจารณาแล้วพิพากษาหรือมีคำสั่งให้ยกฟ้อง เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้ขังจำเลยไว้ระหว่างอุทธรณ์ฎีกา

^{๒๘} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๑๑๒, ๑๑๔.

^{๒๙} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๑๑๐ วรรคสอง, ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๑๐๖, สำหรับกรณีของลาว อัยการหรือศาลมีสิทธิปล่อยตัวชั่วคราวโดย น.ที่ได้กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา ๕๑.

^{๓๐} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๑๐๖ สำหรับกรณีของลาวอัยการหรือศาลมีสิทธิปล่อยตัวชั่วคราว โดย น.ที่ได้ กฎหมายว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา มาตรา ๕๑.

^{๓๑} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๓๔ วรรคแรก.

(๗) เมื่อศาลพิพากษาให้ลงโทษจำเลยอย่างอื่นซึ่งไม่ใช่โทษประหารชีวิต จำคุกหรือให้อยู่ภายในเขตที่อันมีกำหนด ถ้าโทษอย่างอื่นนั้นเป็นโทษปรับเมื่อจำเลยได้เสียค่าปรับแล้ว หรือศาลให้ปล่อยชั่วคราวโดยมีกำหนดอันเพื่อให้จำเลยหาเงินค่าปรับมาชำระต่อศาล^{๓๒}

ในทางปฏิบัติเจ้าพนักงานตำรวจมักจะควบคุมผู้ต้องหาไว้ในอำนาจรัฐ และการปล่อยชั่วคราวโดยมีหลักประกัน^{๓๓} ทำให้มีการแสวงหาประโยชน์จากการปล่อยชั่วคราวและการเน้นเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐก่อให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำด้วย

จากที่ได้กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับอำนาจการสอบสวนคดีอาญาและการใช้มาตรการบังคับ จะเห็นได้ว่าอยู่ในอำนาจของเจ้าพนักงานตำรวจโดยไม่มีกลไกการควบคุมการใช้อำนาจระหว่างองค์กรที่ต่างกัน ทำให้บุคคลที่ต้องตกเป็นผู้ต้องหาได้รับความเดือดร้อนและทำให้เกิดช่องว่างในการประพฤติมิชอบของเจ้าพนักงานของรัฐได้ง่าย ดังนั้นเมื่อมีการอ้างว่าบุคคลใดต้องถูกควบคุมหรือขังโดยผิดกฎหมายหรือถูกจำคุกผิดจากคำพิพากษาของศาล พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ปล่อย เมื่อมีคำร้องเช่นว่านี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนฝ่ายเดียวโดยด่วน ถ้าเห็นว่า คำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลันและถ้าผู้คุมขังแสดงให้เห็นเป็นที่พอใจของศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที^{๓๔}

ง. การค้น

การค้นเป็นมาตรการชนิดหนึ่งซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินคดีของพนักงานสอบสวน ทำให้มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล กฎหมายจึงกำหนดหลักเกณฑ์ในการออกหมายค้น^{๓๕} เนื่องจากการแสวงหาข้อเท็จจริง และการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อทราบรายละเอียดแห่งความผิด หรือเพื่อทราบข้อเท็จจริงและเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษนั้น การค้น การจับเป็นมาตรการที่สำคัญที่จะทำให้การสืบสวนสอบสวนตลอดจนการไต่สวนมูลฟ้องการพิจารณาพิพากษาของศาลบังเกิดผลขึ้นได้ ผู้มีอำนาจค้นก็คือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ^{๓๖} และพนักงานสอบสวน ส่วนราษฎรไม่มีอำนาจค้น ซึ่งโดยหลักต้องมีหมายค้นแต่ในบางกรณีในการค้นที่โหลฐานอาจไม่มีหมายค้น^{๓๗}

ดังนั้นการค้นจึงเป็นการกระทำเพื่อจับกุมผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดหรือเพื่อพบสิ่งของที่อาจจะใช้เป็นหลักฐานเช่น พยานเอกสาร หรือพยานวัตถุหรือเพื่อช่วยบุคคลที่ถูกหน่วงเหนี่ยวกักขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายอันจำเป็นต้องกระทบถึงสิทธิของเจ้าของบ้าน หรือ สิทธิส่วนบุคคลตลอดจนเสรีภาพ ในร่างกาย กฎหมายจึงวางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการค้นไว้ เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจโดยมิชอบดังนี้

^{๓๒} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๗๒.

^{๓๓} ระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีของกรมตำรวจ ไม่ได้กล่าวถึงวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่มีประกันและการปล่อยตัวชั่วคราวโดยไม่มีหลักประกันไว้เลย ยิ่งกว่านั้นในระเบียบ ข้อ ๑๗๙ ยังกล่าวอ้างไว้อย่างตรงกันข้ามว่า "...แต่โดยปกติทางราชการนั้นต้องการให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจหลักไปในทางให้ปล่อยชั่วคราว โดยให้มีประกันไป".

^{๓๔} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๙๐(๓) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๐.

^{๓๕} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๖๑, ๗๐, ๙๒, ๙๗, ๑๐๔.

^{๓๖} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๑๓๒(๒).

^{๓๗} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๙๒.

“...ข้อ ๕. พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่นซึ่งร้องขอให้ศาลออก... หรือหมายค้น จะต้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนหรือสอบสวนคดีที่ร้องขอออกหมายค้น นั้น และต้องพร้อมที่จะมาให้ศาลสอบถามก่อนการออกหมายค้นได้ทันที ในกรณีพนักงานฝ่ายปกครองหรือ เจ้าพนักงานอื่นเป็นผู้ร้องขอ ผู้ร้องจะต้องดำรงตำแหน่งตั้งแต่ระดับสามขึ้นไป ในกรณีที่เป็นตำรวจ ผู้ร้องต้องมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

ข้อ ๖. ในการร้องขอให้ศาลออก...หรือหมายค้น ต้องมีคำร้องที่มีรายละเอียดและเอกสาร ประกอบดังต่อไปนี้...

๖.๒ คำร้องขอให้ศาลออกหมายค้น (๑) ต้องระบุลักษณะสิ่งของที่ต้องการหา และสถานที่ที่จะค้น ระบุบ้านเลขที่ เจ้าของหรือผู้ครอบครองเท่าที่ทราบ หากไม่สามารถระบุบ้านเลขที่ ที่จะค้นได้ให้ทำแผนที่ของสถานที่ที่จะค้นและบริเวณใกล้เคียงแทน ตามแบบพิมพ์ท้ายระเบียบนี้ รวมทั้งข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่สนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายค้น เช่น ข้อมูลตามข้อสิบสี่ (๒) แนบหมายค้นพร้อมสำเนาตามแบบพิมพ์ท้ายระเบียบนี้ รวมทั้งเอกสารอื่น เช่น บันทึกรายการทุกซ์ หนังสือมอบอำนาจให้ร้องทุกซ์ เป็นต้น มาทำคำร้อง ต้องเสนอพยานหลักฐานให้เพียงพอที่จะทำให้เชื่อว่าบุคคลหรือสิ่งของที่ค้นหา น่าจะอยู่ในสถานที่ที่จะค้น และ

๑๑.๑ ในกรณีค้นหาสิ่งของ (๑) สิ่งของนั้นจะเป็นพยานหลักฐานประกอบการสอบสวน ใต่สวนมูลฟ้องหรือพิจารณา (๒) สิ่งของนั้นมีไว้เป็นความผิด หรือได้มาจากการกระทำความผิด หรือมีเหตุอันสงสัยว่าได้ใช้หรือตั้งใจจะใช้ในการกระทำความผิด หรือ (๓) เป็นสิ่งของซึ่งต้องยึด หรือริบตามคำพิพากษาของศาลหรือตามคำสั่งของศาลในกรณีที่จะพบหรือยึดโดยวิธีอื่นไม่ได้แล้ว

๑๑.๒ ในกรณีค้นหาตัวบุคคล (๑) บุคคลนั้นถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังโดยมิชอบ ด้วยกฎหมาย หรือ (๒) บุคคลนั้นถูกออกหมายจับ

ข้อ ๑๒. ในการเสนอพยานหลักฐานต่อศาล ให้ผู้ร้องขอสาบานหรือปฏิญาณตน และแถลงด้วยตนเอง รวมทั้งตอบคำถามศาลเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวนหรือพยานหลักฐาน ที่สนับสนุนถึงเหตุแห่งการออกหมายจับนั้น...”^{๓๔}

นอกจากนี้การที่กฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนในการทำความเห็นสรุปสำนวน เสนออัยการว่า ควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง หรือควรงดการสอบสวนเพราะเมื่อสอบสวนแล้วไม่ปรากฏตัว ผู้กระทำความผิด^{๓๕} โดยจะต้องกระทำทุกเรื่องและทุกข้อหาความผิดมีฉะนั้นแล้วอัยการจะแจ้งให้พนักงานสอบสวนทำความเห็นมาให้ครบตามกฎหมาย จึงเห็นได้ว่าการสรุปสำนวนทำความเห็นของพนักงานสอบสวนเท่ากับเป็นการแทรกอำนาจหน้าที่การสั่งคดีของอัยการโดยทางอ้อม เพราะหากว่าอัยการสั่งคดี ในทางตรงกันข้ามกับพนักงานสอบสวนก็เป็นการก่อให้เกิดความขัดแย้งกันระหว่างองค์กรทั้งสองของรัฐ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะให้พนักงานสอบสวนทำความเห็น เนื่องจากอำนาจทำความเห็นสั่งคดีที่มีผล ตามกฎหมายเป็นของอัยการอยู่แล้ว ดังนั้นการที่พนักงานสอบสวนไม่ต้องทำความเห็นสรุปสำนวน ดังกล่าว นอกจากจะไม่เป็นการให้อำนาจการสอบสวนของพนักงานสอบสวนลดน้อยลงแล้ว ขณะเดียวกันก็ไม่เป็นการเพิ่มอำนาจแก่อัยการแต่ประการใด แต่ช่วยให้การปฏิบัติงานระหว่างองค์กรดีขึ้น

^{๓๔} ระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการออกหมายจับ และหมายค้นในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๕.

^{๓๕} ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทย มาตรา ๑๔๐-๑๔๒.

ภาคผนวก

- : พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
พ.ศ. ๒๔๙๙
- : ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)
- : บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

พระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลแขวง
และวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
พ.ศ. ๒๔๙๙

พระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
พ.ศ. ๒๕๕๕

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕
เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรจัดตั้งศาลแขวง และให้มีวิธีพิจารณาความอาญาเป็นพิเศษใน
ศาลแขวง เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีรวดเร็วยิ่งขึ้น และเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของ
ประชาชน

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและ
ยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธี
พิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๕๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราช
กิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ตั้งศาลแขวงตามกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมขึ้นในทุก
จังหวัด ในจังหวัดหนึ่งจะมีศาลแขวงกี่ศาล และมีเขตอำนาจเพียงใด และจะเปิดทำการได้เมื่อใด ให้
ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

ศาลแขวงที่ได้ตั้งขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้คงมีอยู่ต่อไป และมี
อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้

การเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแขวง ให้ประกาศโดยพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔ ให้นำวิธีพิจารณาความอาญาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้
บังคับในศาลแขวง แต่ในกรณีที่ไม่มียกเว้นในพระราชบัญญัตินี้บังคับ ให้คงใช้กฎหมายว่าด้วยพระ
ธรรมนูญศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความแพ่ง

๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๙/ตอนที่ ๗๘/หน้า ๑๐๓๙/๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

๒ มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาล
แขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๗

บังคับ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนและกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน

มาตรา ๕^๓ (ยกเลิก)

มาตรา ๖^๔ (ยกเลิก)

มาตรา ๗^๕ ในการสอบสวนคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ เมื่อมีการจับตัวผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติที่นำตัวผู้ต้องหาจากที่จับมายังที่ทำการของพนักงานสอบสวน จากที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย

ในกรณีที่ไม่มีกรจับแต่พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมกับสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อหา แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย

ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปได้อีกคราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามคราว ในการวินิจฉัยคำร้องเช่นว่านี้ ถ้ามีการขอให้ซึ่งผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ และศาลอาจเรียกพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมาชี้แจงเหตุจำเป็น หรืออาจเรียกพยานมาเบิกความประกอบก็ได้

เมื่อศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องครบสามคราวแล้ว หากพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอผิดฟ้องต่อไปอีกโดยอ้างเหตุจำเป็น ศาลจะอนุญาตตามขอนั้นได้ก็ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการได้แสดงถึงเหตุจำเป็นและนำพยานมาเบิกความประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาล ถ้ามีการขอให้ซึ่งผู้ต้องหาด้วยหรือผู้ต้องหาแสดงตัวต่อศาล ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าจะมีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ ในกรณีเช่นว่านี้ ศาลมีอำนาจสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องต่อไปได้คราวละไม่เกินหกวัน แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสองคราว

ผู้ต้องหาจะแต่งตั้งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยานก็ได้

^๓ มาตรา ๕ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

^๔ มาตรา ๖ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^๕ มาตรา ๗ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖

ในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน หากผู้ต้องหาซึ่งถูกแจ้งข้อหาได้หลบหนีไป ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนต่อไปโดยเร็ว และถ้าการสอบสวนได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งต่อไป โดยให้นำมาตรา ๑๔๑ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่ระยะเวลาการขอผิดฟ้องตามมาตรานี้ได้สิ้นสุดลงในระหว่างที่ผู้ต้องหาหลบหนี และพนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้อง พนักงานอัยการอาจขออนุญาตฟ้องคดีต่ออัยการสูงสุดตามมาตรา ๙ ไว้ก่อนก็ได้

มาตรา ๗ ทวิ^๖ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหลบหนีจากการควบคุมหรือการขัง มิให้นำนับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาหลบหนีนั้นเข้าในกำหนดระยะเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗

ในกรณีที่ได้มีการส่งตัวผู้ต้องหาไปดำเนินคดียังศาลทหารหรือศาลคดีเด็กและเยาวชน หากปรากฏในภายหลังว่าผู้ต้องหาไม่ได้อยู่ในอำนาจของศาลทหารหรือศาลคดีเด็กและเยาวชน ตามกฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลทหารหรือตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน แล้วแต่กรณี และมีการส่งตัวผู้ต้องหามายังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีในศาลแขวงต่อไป นั้น มิให้นำนับระยะเวลาที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวหรือขังอยู่ตามกฎหมายดังกล่าวนั้นเข้าในกำหนดระยะเวลาดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๗

มาตรา ๘^๗ ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้นั้น การควบคุมตัวผู้ต้องหาให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา แต่กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เกินกว่ากำหนดเวลาดังกล่าวในมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง มิได้

ถ้าผู้ต้องหาอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี นำตัวผู้ต้องหามาส่งศาลพร้อมกับการยื่นคำร้องขอผิดฟ้อง และขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาไว้ แต่ถ้าผู้ต้องหาป่วยอยู่ในสภาพที่ไม่อาจนำมาศาลได้ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการขออนุญาตศาลรวมมาในคำขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหา โดยมีพยานหลักฐานประกอบจนเป็นที่พอใจแก่ศาลในเหตุที่ไม่อาจนำตัวผู้ต้องหามาศาลได้ ในกรณีที่ศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้อง ให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาเท่ากับระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้องนั้น

ในกรณีที่ผู้ต้องหาตกอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หลังจากที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้องแล้ว ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการนำตัวผู้ต้องหามาส่งศาลในโอกาสแรกที่จะส่งได้เพื่อขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาไว้ ให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาเท่ากับระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้อง

คำขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาจะขอรวมมาในคำร้องขอผิดฟ้องก็ได้ ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรศาลจะมีคำสั่งให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามเดิมก็ได้ กรณีจะเป็นอย่างไรก็ตาม ศาลจะออกหมายขังผู้ต้องหาหรือมีคำสั่งให้ส่งตัว

^๖ มาตรา ๗ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^๗ มาตรา ๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖

ผู้ต้องหาไปอยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจเกินกว่าเวลาที่กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญากำหนดไว้มิได้

ถ้าผู้ต้องหาไม่ได้อยู่ในความควบคุมของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ แต่พนักงานสอบสวนได้สั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอออกหมายขังตามมาตรา ๑๓๔ วรรคห้า แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ยื่นคำร้องขอผิดฟ้องพร้อมกับขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาไว้ และให้นำมาตรา ๗ วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่ศาลสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหา เท่ากับระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้อง แต่ถ้การขอให้ออกหมายขังดังกล่าวกระทำภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ผิดฟ้องแล้ว ให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาได้เท่ากับระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ผิดฟ้อง

บทบัญญัติในมาตรานี้ไม่กระทบกระทั่งอำนาจของศาลที่จะสั่งให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาชั่วคราว

มาตรา ๙ ห้ามมิให้พนักงานอัยการฟ้องคดี เมื่อพ้นกำหนดเวลาตามมาตรา ๗ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมอัยการ

การขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของอัยการสูงสุด^๕

[คำว่า “พนักงานอัยการ” ในวรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗]

มาตรา ๑๐^๕ (ยกเลิก)

มาตรา ๑๑^๖ (ยกเลิก)

มาตรา ๑๒^๗ ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ในกรณีที่มีคำสั่งไม่ฟ้อง และคำสั่งนั้นไม่ใช่ของอธิบดีกรมอัยการ ถ้าในกรุงเทพมหานคร ให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนออธิบดีกรมตำรวจ รองอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ทั้งนี้มิได้ตัดอำนาจพนักงานอัยการที่จะจัดการปล่อยผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว ควบคุมไว้ หรือขอให้ศาลขัง แล้วแต่กรณี และจัดการหรือสั่งการให้เป็นไปตามนั้น

^๕ มาตรา ๙ วรรคสอง เพิ่มโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖

^๖ มาตรา ๑๐ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

^๗ มาตรา ๑๑ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

^๘ มาตรา ๑๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

ในกรณีที่ยอธบดการดำรารว รอรอธบดการดำรารวหรือผู้ช่วยยอธบดการดำรารวใน กรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในจังหวัดอื่น แอ่งคำสั่งของพนักงานอัยการ ให้ส่งสำนวน พร้อมกับความเห็นที่แย้งกันไปยังยอธบดการอัยการเพื่อชี้ขาด แต่ถ้าคดีจะขาดอายุความ หรือมีเหตุ อย่างอื่นอันจำเป็นจะต้องรีบฟ้อง ก็ให้ฟ้องคดีนั้นตามความเห็นของยอธบดการดำรารว รอรอธบดการ ดำรารว ผู้ช่วยยอธบดการดำรารวหรือผู้ว่าราชการจังหวัดไปก่อน

บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์และถอนฎีกา โดยอนุโลม

มาตรา ๑๓^{๑๒} (ยกเลิก)

มาตรา ๑๔^{๑๓} (ยกเลิก)

มาตรา ๑๕^{๑๔} (ยกเลิก)

มาตรา ๑๖^{๑๕} (ยกเลิก)

มาตรา ๑๗^{๑๖} (ยกเลิก)

มาตรา ๑๘^{๑๗} (ยกเลิก)

มาตรา ๑๙ ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง ที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ผู้เสียหายหรือพนักงานอัยการจะฟ้องด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ แต่ถ้าจำเลยร้องขอหรือศาล เห็นสมควร จะสั่งให้ฟ้องเป็นหนังสือก็ได้

การฟ้องด้วยวาจานั้น ให้โจทก์แจ้งต่อศาลถึงชื่อโจทก์ ชื่อ ที่อยู่ และสัญชาติของ จำเลย ฐานความผิด การกระทำที่อ้างว่าจำเลยได้กระทำความผิด ข้อเท็จจริง และรายละเอียด เกี่ยวกับเวลา สถานที่ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมควรเท่าที่จะให้จำเลยเข้าใจข้อหาได้ดี และมาตรา ในกฎหมายซึ่งบัญญัติว่า การกระทำเช่นนั้นเป็นความผิด

^{๑๒} มาตรา ๑๓ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาล แขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^{๑๓} มาตรา ๑๔ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาล แขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^{๑๔} มาตรา ๑๕ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาล แขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^{๑๕} มาตรา ๑๖ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาล แขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^{๑๖} มาตรา ๑๗ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาล แขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^{๑๗} มาตรา ๑๘ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาล แขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

จำเลยจะให้การด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้
 ในกรณีที่ฟ้องหรือให้การด้วยวาจา ให้ศาลบันทึกใจความไว้เป็นหลักฐาน และให้
 คู่ความลงชื่อไว้

คำเบิกความของพยาน ให้ศาลบันทึกสารสำคัญโดยย่อ และให้พยานลงชื่อไว้
 [คำว่า “พนักงานอัยการ” แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธี
 พิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗]

มาตรา ๒๐^{๑๘๘} ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้า
 ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายัง
 พนักงานอัยการหรือส่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหามิได้ถูกควบคุมตัวเพื่อฟ้อง
 ศาลโดยมิต้องทำการสอบสวน และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และ
 ถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพ ให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และทำคำพิพากษาในบันทึก
 ฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธให้ศาลสั่งให้พนักงาน
 อัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป

มาตรา ๒๑ ให้ศาลแขวงดำเนินการพิจารณาโดยเร็ว คำสั่งหรือคำพิพากษาระงับ
 กระทำด้วยวาจาก็ได้ แต่ให้ทำบันทึกไว้พอได้ใจความ

มาตรา ๒๑ ทวิ^{๑๘๙} (ยกเลิก)

มาตรา ๒๒^{๑๙๐} ในคดีอาญาห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวงในปัญหา
 ข้อเท็จจริง เว้นแต่ในกรณีต่อไปนี้ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงได้

- (๑) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก หรือให้ลงโทษกักขังแทนโทษจำคุก
- (๒) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- (๓) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่รอกการกำหนดโทษไว้หรือ
- (๔) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๒๒ ทวิ^{๑๙๑} ในคดีซึ่งต้องห้ามอุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒ ถ้าผู้พิพากษาคนใดซึ่ง
 พิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลแขวงพิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่ตัดสิน

^{๑๘๘} มาตรา ๒๐ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาใน
 ศาลแขวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖

^{๑๘๙} มาตรา ๒๑ ทวิ ซึ่งเพิ่มโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาล
 แขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
 (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

^{๑๙๐} มาตรา ๒๒ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาใน
 ศาลแขวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒

^{๑๙๑} มาตรา ๒๒ ทวิ เพิ่มโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาล
 แขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

นั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลอุทธรณ์และอนุญาตให้อุทธรณ์ หรืออธิบดีกรมอัยการหรือพนักงานอัยการซึ่งอธิบดีกรมอัยการได้มอบหมายลงลายมือชื่อรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรที่ศาลอุทธรณ์จะได้วินิจฉัย ก็ให้รับอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณาต่อไป

มาตรา ๒๓^{๒๒} (ยกเลิก)

มาตรา ๒๔^{๒๓} (ยกเลิก)

มาตรา ๒๕^{๒๔} (ยกเลิก)

มาตรา ๒๖^{๒๕} ให้ประธานศาลฎีกา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและอัยการสูงสุด รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ให้ประธานศาลฎีกาและอัยการสูงสุดมีอำนาจออกข้อบังคับ และนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวง เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน

กฎกระทรวงหรือข้อบังคับนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๒๗^{๒๖} (ยกเลิก)

มาตรา ๒๘^{๒๗} (ยกเลิก)

มาตรา ๒๙ คดีอาญาทั้งหลายซึ่งอยู่ในระหว่างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน การดำเนินคดีของพนักงานอัยการ หรือการพิจารณาของศาลก่อนวันใช้วิธีพิจารณาความอาญาตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้คงเป็นไปตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนนั้นจนกว่าจะถึงที่สุด

^{๒๒} มาตรา ๒๓ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^{๒๓} มาตรา ๒๔ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^{๒๔} มาตรา ๒๕ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

^{๒๕} มาตรา ๒๖ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖

^{๒๖} มาตรา ๒๗ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗

^{๒๗} มาตรา ๒๘ ยกเลิกโดยพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓

(๘)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ในเวลานี้ ศาลแขวงยังไม่ได้จัดตั้งขึ้นทุกจังหวัด เป็นการสมควรที่จะได้จัดตั้งศาลแขวงขึ้นทุกจังหวัด เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว นอกจากนี้ ยังควรจะมีวิธีการสำหรับศาลแขวงเป็นพิเศษ เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เช่นในกรณีปกติศาลแขวงเป็นผู้อนุญาตให้ออกหมายจับหรือหมายค้น และให้มีการแต่งตั้งราษฎรธรรมดาเป็นผู้พิพากษาสมทบประจำศาลแขวงเป็นต้น

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓^{๒๔}

มาตรา ๑๓ คดีอาญาเกินอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษา ซึ่งศาลแขวงรับฟ้องไว้แล้วหรืออยู่ในระหว่างการไต่สวนมูลฟ้องของศาลแขวง ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คงเป็นไปตามกฎหมายซึ่งใช้บังคับอยู่ก่อนนั้นจนกว่าคดีจะถึงที่สุด

คดีที่ศาลอาญาหรือศาลจังหวัดได้รับฟ้องไว้ในวันหรือหลังวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ถ้าเป็นคดีที่ศาลแขวงได้ออกหมายขังผู้ต้องหาไว้หรือมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราว ให้ถือว่าการออกหมายขังหรือมีคำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวของศาลแขวงเป็นการออกหมายขังหรือปล่อยชั่วคราวของศาลอาญาหรือศาลจังหวัดซึ่งได้รับฟ้องไว้แล้วแล้วแต่กรณี

ให้ถือว่าสัญญาประกันเกี่ยวกับการปล่อยชั่วคราวตามความในวรรคก่อนที่ทำได้ต่อศาลแขวง เป็นสัญญาประกันที่ทำได้ต่อศาลอาญาหรือศาลจังหวัด แล้วแต่กรณี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ กำหนดว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลแขวงก่อน จึงจะออกหมายจับหรือหมายค้นได้ ปรากฏว่าไม่ได้ผลในทางปฏิบัติ และการออกหมายจับและหมายค้นก็เป็นอำนาจของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่อยู่แล้วตามกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความอาญา อีกทั้งการที่จะให้ศาลอนุญาตอีกชั้นหนึ่งในการออกหมายจับอาจเป็นผลให้ราษฎรผู้ถูกจับเสียสิทธิในการที่จะร้องต่อศาลให้ปล่อยเมื่อปรากฏว่าการจับได้กระทำไปโดยมิชอบซึ่งเป็นการไม่สมควรที่จะให้ราษฎรผู้ถูกจับเสียสิทธิเช่นนั้น นอกจากนั้นการที่พระราชบัญญัติดังกล่าวนี้บังคับให้ผู้ว่าคดียื่นฟ้องคดีอาญาเกินอำนาจศาลแขวงให้ศาลแขวงทำการไต่สวนมูลฟ้องเสียก่อน ทำให้คดีความล่าช้าและเสียเวลาแก่ประชาชนที่มาเป็นพยานและบทบัญญัติว่าด้วยผู้พิพากษาสมทบก็ยังไม่เหมาะสมแก่การพิจารณาพิพากษาคดี จึงสมควรยกเลิกบทบัญญัติในเรื่องเหล่านี้เสีย อนึ่ง เนื่องจากวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมีข้อจำกัดมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลแขวงในปัญหาข้อเท็จจริง จึงสมควรมีบทบัญญัติว่าด้วยการรับรองอุทธรณ์ในปัญหาข้อเท็จจริงขึ้น เพื่อผ่อนคลายเป็นคดีที่มีเหตุสมควรอุทธรณ์ได้ ได้รับการพิจารณาจากศาลอุทธรณ์ด้วย

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๗^{๒๕}

^{๒๔} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๗/ตอนที่ ๒๘/หน้า ๒๖๔/๕ เมษายน ๒๕๐๓

^{๒๕} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๑/ตอนที่ ๑๗๕/ฉบับพิเศษ หน้า ๒๐/๑๘ ตุลาคม ๒๕๑๗

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๕ ให้แก้คำว่า “ผู้ว่าคดี” ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ และพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็น “พนักงานอัยการ” ทุกแห่ง

มาตรา ๑๓ ให้ผู้ว่าคดีส่งมอบสำนวนคดีอาญาทั้งหลายซึ่งอยู่ในระหว่างการดำเนินคดีของผู้ว่าคดี หรือการพิจารณาของศาลแก่พนักงานอัยการให้เสร็จสิ้นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ให้ผู้ว่าคดีมีอำนาจเป็นโจทก์ดำเนินคดีอาญาในศาลแขวง และดำเนินคดีในชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาต่อไป จนกว่าจะส่งมอบสำนวนคดีอาญาตามวรรคหนึ่ง และให้ถือว่าการดำเนินคดีของผู้ว่าคดีเป็นการดำเนินคดีของพนักงานอัยการ

มาตรา ๑๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่การดำเนินคดีอาญาในศาลแขวง ซึ่งปัจจุบันนี้ผู้ว่าคดีของกรมตำรวจได้เป็นผู้ดำเนินคดีอยู่นั้น สมควรให้เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ดำเนินคดีในศาลทั้งปวงอยู่แล้ว ประกอบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีภาระในด้านการจับกุมปราบปรามอยู่มาก ไม่สมควรจะต้องให้มีหน้าที่ดำเนินคดีในศาลอีก จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติฉบับนี้ขึ้น

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๒^{๓๐}

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีในศาลอุทธรณ์ลุล่วงไปโดยเหมาะสมรวดเร็วยิ่งขึ้น และเพื่อให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน สมควรห้ามโจทก์อุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริง และเพิ่มจำนวนเงินโทษปรับที่ศาลลงโทษคดีที่เป็นข้อยกเว้นการต้องห้ามจำเลยอุทธรณ์ปัญหาข้อเท็จจริง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๙^{๓๑}

มาตรา ๔ บทบัญญัติมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่การ

^{๓๐} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๖/ตอนที่ ๑๔๙/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๘ กันยายน ๒๕๓๒

^{๓๑} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๗/ตอนที่ ๖๑ ก/หน้า ๑/๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

ดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ในคดีที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันได้กำหนดให้พนักงานสอบสวนส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงภายในกำหนดเวลาเจ็ดสิบสองชั่วโมงนับแต่เวลาถูกจับ ซึ่งทำให้การดำเนินคดีล่าช้าและผู้ต้องหาอาจถูกควบคุมตัวไว้นานเกินความจำเป็น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว โดยกำหนดให้พนักงานสอบสวนส่งตัวผู้ต้องหาพร้อมด้วยสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาถูกจับ ซึ่งจะทำให้การสอบสวนดำเนินคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น และเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖^{๓๖}

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๘ ในกรณีที่ไม่มีกรจับแต่พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมกับส่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ แต่มิให้นับเวลาเดินทางตามปกติจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนหรือจากที่ทำการของพนักงานอัยการมาศาลเข้าในกำหนดเวลาสี่สิบแปดชั่วโมงนั้นด้วย

ในกรณีที่เกิดความจำเป็นไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทันภายในกำหนดเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ให้นำความในมาตรา ๗ วรรคสาม วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก มาตรา ๘ และมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากปัจจุบันได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนสำคัญหลายประการ และโดยที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้นำความในประมวลกฎหมายวิธี

^{๓๖} ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๐/ตอนที่ ๓๐ ก/หน้า ๑๓/๒๙ มีนาคม ๒๕๕๖

พิจารณาความอาญามาใช้บังคับ สมควรแก้ไขบทบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงให้เป็นไปตามหลักการเดียวกันกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกอบกับปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหน่วยงานอิสระมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในบังคับบัญชาของประธานศาลฎีกา สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนราชการที่อยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้กำหนดให้สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ สมควรกำหนดให้ประธานศาลฎีกา นายกรัฐมนตรี และอัยการสูงสุดรักษาการในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ปณตกร/ผู้จัดทำ
๒๘ มีนาคม ๒๕๕๗

ร่าง
พระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญา
ในศาลแขวง (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.
(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

(๑๓)

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา	
ปฏิบัติหน้าที่	
สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ	
เลขรับ	5636
วันที่	10 ส.ย. 2558
เวลา	11.31 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๑๗๗๖

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ . .) พ.ศ.

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ . .) พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)
นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป	
รับที่ ๑๑๗ / ๒๑๗๖	วันที่ 10 / มิ.ย. / 5๘
เวลา 11.56	ส่ง กิตติ
สำนักเลขาธิการประชุม	

เลขหมายนิติคดี
รับที่ ๒๓๗(น) / ๒๕๕๘
วันที่ ๑๐ / มิ.ย. / ๕๘
เวลา ๑๒.๐๗ น.
สำนักการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๗ (อภิสว)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคriminalในศาลแขวง (ฉบับที่ ...)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคriminalในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ เพื่อกำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายมีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงซึ่งไม่สามารถ ยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และให้รายงานผลการดำเนินการให้ อัยการสูงสุดทราบ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

เหตุผล

โดยที่ในปัจจุบันคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง ซึ่งไม่สามารถยื่น ฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนดและต้องขออนุญาตฟ้องจากอัยการสูงสุด มีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้การพิจารณา อนุญาตฟ้องคดีล่าช้าและกระทบต่อการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ดังนั้น เพื่อให้ การอนุญาตฟ้องคดีดังกล่าวสะดวก รวดเร็ว และเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคriminalในศาลแขวง พ.ศ. ๒๔๙๙ เพื่อกำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย มีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง ซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดด้วย จึงจำเป็นต้องตรา พระราชบัญญัตินี้

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญา
ในศาลแขวง (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

บันทึกวิเคราะห์สรุป

**สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง
(ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดี
เยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.**

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ. รวม ๒ ฉบับ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

๑.๑ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

โดยที่ในปัจจุบันคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง ซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนดและต้องขออนุญาตฟ้องจากอัยการสูงสุด มีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้การพิจารณาอนุญาตฟ้องคดีล่าช้าและกระทบต่อการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ดังนั้น เพื่อให้การอนุญาตฟ้องคดีดังกล่าวสะดวก รวดเร็ว และเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อกำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย มีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง ซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๑.๒ ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

โดยที่ในปัจจุบันคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหาซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวได้ทันภายในระยะเวลาที่กำหนดและต้องขออนุญาตฟ้องจากอัยการสูงสุด มีปริมาณเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เป็นเหตุให้การพิจารณาอนุญาตฟ้องคดีล่าช้าและกระทบต่อการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน ดังนั้น เพื่อให้การอนุญาตฟ้องคดีดังกล่าวสะดวก รวดเร็ว และเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อกำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาคซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย มีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหา ซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ เพื่อกำหนดให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายมีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และให้รายงานผลการดำเนินการให้อัยการสูงสุดทราบ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๙)

๒.๒ ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

(๑) กำหนดให้ประธานศาลฎีกา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และอัยการสูงสุด รักษาการตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง)

(๒) ให้พนักงานอัยการผู้มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีอัยการหรืออธิบดีอัยการภาค ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมาย มีอำนาจอนุญาตให้ฟ้องคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหา ซึ่งไม่สามารถยื่นฟ้องต่อศาลได้ทันภายในระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด และให้รายงานผลการดำเนินการให้อัยการสูงสุดทราบ รวมทั้งกำหนดให้อัยการสูงสุดออกข้อบังคับเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขออนุญาตและการอนุญาต (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๘๐)

"การตราพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ"

"พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติโดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ร่างพระราชบัญญัติจะเสนอได้ก็แต่โดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่า ยี่สิบห้าคน หรือคณะรัฐมนตรี หรือสภาปฏิรูปแห่งชาติตามมาตรา ๓๑ วรคสอง แต่ร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวด้วยการเงินจะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรี

ร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินตามวรรคสอง หมายความว่าร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการตั้งขึ้น ยกเลิก ลด เปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรร รับ รักษา หรือจ่ายเงินแผ่นดิน หรือการโอนงบประมาณรายจ่ายของแผ่นดิน การกู้เงิน การค้ำประกัน หรือการใช้จ่ายเงินกู้ หรือการดำเนินการที่ผูกพันทรัพย์สินของรัฐ หรือเงินตรา

ในกรณีเป็นที่สงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นร่างพระราชบัญญัติ เกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้วินิจฉัย

ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือสภาปฏิรูปแห่งชาตินั้น คณะรัฐมนตรีอาจขอรับไปพิจารณาก่อนสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะรับหลักการก็ได้

การตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญให้กระทำโดยวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรานี้ แต่การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ให้กระทำโดยคณะรัฐมนตรีหรือผู้รักษาการตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้น"

(บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗, มาตรา ๑๔)

พิมพ์ที่ สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๑๔๖๑, ๐ ๒๒๔๔ ๑๗๔๑, ๐ ๒๘๓๑ ๔๔๗๑-๒, ๐ ๒๘๓๑ ๔๔๗๖